

Het College van Burgemeester en Wethouders
van de Gemeente Wijdmeren
Rading 1
1231 KB LOOSDRECHT

Wijdmeren, 12 augustus 2024

Onderwerp: Advies over het concept inzake beheersmaatregelen sociaal domein

Geacht College,

In juli 2024 heeft de Adviesraad een conceptnotitie ontvangen over de beheersmaatregelen sociaal domein. Op 19 juli 2024 is deze conceptnotitie in een extra vergadering van de Adviesraad toegelicht door de heer Jos Gerritsen en mevrouw Linda Stomphorst. Onze opmerkingen over de conceptnotitie treft u aan in dit advies.

Investering EUR 250.000 en structurele taakstellende kostenreductie EUR 500.000 (515.000)

Al sinds medio 2023 is sprake van een investering van EUR 250.000, die moet leiden tot een taakstellende kostenreductie van EUR 500.000 (later verhoogd naar EUR 515.000). Op grond van de diverse uitingen is bij de Adviesraad de indruk ontstaan dat er concrete plannen waren over de aard en samenstelling van de investeringen en ook hoe deze tot de kostenreductie van EUR 500.000 (515.000) zouden moeten leiden. Dat blijkt niet de situatie te zijn.

Uit de notitie blijkt nog niet waar de investering uit bestaat. De Adviesraad hecht aan een nadere concretisering van het te investeren bedrag en tevens aan een motivering waarom de kosten niet uit de lopende begroting kunnen worden gedekt. Bijvoorbeeld het aanpassen van verordeningen zou met de bestaande bezetting moeten kunnen worden gerealiseerd.

Ook is in de ons ter beschikking gestelde versie van de notitie geen concretisering van de kostenreductie opgenomen.

Eigenlijk weten wij dus niet meer dan dat er structureel EUR 515.000 vanaf moet en dat het EUR 250.000 mag kosten om dat te bereiken. Het bedrag van EUR 515.000 is ongeveer 2% van de kosten die in 2023 aan het sociale domein werden toegerekend.

Inventarisatie van de beheersmaatregelen

In de notitie is een inventarisatie opgenomen van maatregelen die gemeenten in den lande hebben uitgedacht om tot kostenreductie te komen. In de betreffende tabel is aangegeven welke van deze maatregelen wel of niet al door de gemeente Wijdmeren worden toegepast.

Dit leidt uiteindelijk tot een aantal voorgestelde maatregelen, die later in de notitie worden uitgewerkt. De Adviesraad beperkt zijn advies tot deze voorgestelde maatregelen.

De financiële gevolgen zijn in het ons ter beschikking gestelde concept nog niet opgenomen. De Adviesraad ziet dat voor zijn advies niet als een bezwaar. De voorgestelde maatregelen worden

inhoudelijk beoordeeld. Het is aan het bestuur van de gemeente om daar knopen over door te hakken.

Uitgangspunten maatregelen voor kostenbeheersing

In de notitie is een aantal uitgangspunten geformuleerd:

- De kwaliteit van de ondersteuning en de zorg mag niet lijden onder de te nemen maatregelen.
- De meest kwetsbare inwoners krijgen de steun en hulp die ze nodig hebben.

Met het eerste uitgangspunt is de Adviesraad het van harte eens.

Het tweede uitgangspunt roept wel een aantal vragen op. Kennelijk is sprake van een soort rangorde waarin de meest kwetsbare inwoners wel de steun en hulp krijgen die ze nodig hebben en de minder kwetsbare niet of minder. Er is kennelijk sprake van selectie, die aan de voorkant wordt gedaan. Daarvoor moeten duidelijke criteria worden opgesteld om een consequente toepassing mogelijk te maken. Zijn die criteria er al? Zijn ze toetsbaar vastgelegd? Welke uitgangspunten zijn of worden gehanteerd bij het opstellen van deze criteria? Waar zit de knip? Zijn deze criteria in overeenstemming met wet- en regelgeving? Worden deze criteria nog voor advies voorgelegd aan de Adviesraad?

Kostenreductie kan ook op een andere manier worden bereikt. Veel wordt verwacht van preventie, de kracht van de dorpen en de versterking van de sociale basis. Voor een deel moet dit zich nog bewijzen en de kost gaat wellicht voor de baat uit. Dat kan juist tot een al dan niet tijdelijke kostenverhoging leiden.

Voorgestelde maatregelen

Het wijkteam biedt zelf lichte jeugdhulp

De Adviesraad staat hier aarzelend tegenover. De geformuleerde voordelen worden herkend, maar de Adviesraad vindt dat de gemeente terughoudend moet zijn met het verlenen van jeugdhulp. Vroegtijdig signaleren van problematiek en vervolgens adequaat doorverwijzen is goed.

Graag wordt de Adviesraad geïnformeerd over hoever deze lichte jeugdhulp reikt en hoe wordt voorzien in de deskundigheid, het onderhoud van deze deskundigheid en de continuïteit van de zorg.

Het gesignaleerde risico van de aanzuigende werking is herkenbaar, maar kan waarschijnlijk wel worden beheerst.

Inzetten van praktijkondersteuners vanuit het wijkteam bij huisartsen

Het inzetten van een praktijkondersteuner jeugd heeft een toegevoegde waarde, maar de vraag is of het een gelukkige situatie is dat dit iemand uit het wijkteam en in dienst van de gemeente is.

De Adviesraad wil zich niet mengen in de wijze waarop huisartsen hun praktijk organiseren. Dat is in de eerste plaats een verantwoordelijkheid van de huisartsen. Van belang is hoe huisartsen tegenover dit initiatief staan.

Essentieel is dat de praktijkondersteuner uitsluitend onder verantwoordelijkheid van de huisarts

werkt en zich ook aan alle geheimhoudingsregels houdt. De verhouding tussen de huisarts en de praktijkondersteuner moet worden geregeld. De huisarts blijft eindverantwoordelijk.

De Adviesraad heeft een voorkeur voor de constructie waarin de huisarts de praktijkondersteuner aanstelt en de gemeente de praktijkondersteuner financiert.

Laten vervallen van de sociaal medische indicatie

Dit lijkt de Adviesraad een onverstandige maatregel. Terecht wordt gewezen op het risico van schuldenproblematiek. Is dit niet een typisch voorbeeld van “penny wise and pound foolish”.

WMO Begeleiding en dagbesteding

Kennelijk is de gedachte dat de begeleiding en dagbesteding nu in te ruime mate worden toegekend en dat daar besparingen mogelijk zijn door strakker te indiceren. Als middel wordt het invoeren van een handreiking in plaats van de werkinstructie voorgesteld.

Een handreiking heeft wellicht een andere status dan een werkinstructie. Een handreiking heeft waarschijnlijk meer rechtskracht en is wat minder flexibel dan een werkinstructie. Op voorhand hoeft een goede werkinstructie niet minder goed te werken dan een goede handreiking.

Als gevolg voor de organisatie wordt vermeld dat medewerkers scholing nodig hebben. Zijn deze medewerkers nu dan niet goed genoeg opgeleid?

Overigens wordt opgemerkt dat regionaal een project loopt over heroriëntatie huishoudelijke hulp, begeleiding en dagbesteding. Het verdient wellicht aanbeveling om de maatregelen hierop af te stemmen.

Hulp bij het huishouden - normering

Voorgesteld wordt om het KPMG-HHM normenkader te gaan toepassen.

De Adviesraad staat daar positief tegenover, omdat deze normering een goed onderbouwde bepaling van de uit voeren werkzaamheden en de daarvoor benodigde tijd geeft. De normering is echter geen invuloefening. Er is ruimte voor uitbreiding van de toekenning als omstandigheden dat nodig maken en voor beperking als dat kan.

Voorwaarde is dat maatwerk wordt geboden.

In het kader van de regionale heroriëntatie huishoudelijke hulp is vastgesteld dat geld op dit moment niet het primaire knelpunt is bij huishoudelijke hulp, maar dat er onvoldoende menskracht beschikbaar is.

Hulp bij het huishouden – inkomenstoets

De Adviesraad is op zich voorstander van een inkomenstoets bij het toekennen van huishoudelijk hulp als dat past binnen de geldende wetgeving. Van de burger wordt naleving van de wetgeving verwacht. Dat mag de burger ook van overheidsinstanties verwachten.

Bij de toekenning van voorzieningen wordt onder meer uitgegaan van de mate van zelfredzaamheid. Het beschikken over voldoende financiële middelen kan als een vorm van zelfredzaamheid worden gezien.

Dagbesteding als algemene voorziening

Diverse zorginstellingen zijn gestopt met het aanbieden van dagbesteding in WMO verband. Vooral omdat het financieel niet uit kan. Voor zover de Adviesraad bekend is, bieden diverse zorginstellingen nog wel dagbesteding in het kader van de Wlz aan.

Het terugtrekken van aanbieders betekent een acuut probleem in het aanbod.

De Adviesraad adviseert positief als de kwaliteit en toegang kan worden gehandhaafd. Van belang is dat met aanbieders reële vergoedingen kunnen worden overeengekomen en er actief wordt getoetst op kwaliteit, beschikbaarheid en toegankelijkheid.

Effectievere aanpak arbeidsmarktvraagstuk en re-integratie

Een eerste reactie van de Adviesraad is: waarom gebeurt dit nu al niet? Meer mensen aan het werk is altijd goed. Maar hoe zit het dan met initiatieven als het regionale programma Werken aan werk? Er gebeurt toch al het nodige.

Overigens is het voordeel maar van korte duur. Door de systematiek van het berekenen van de bekostiging wordt een gemeente later weer gekort voor het eigen succes. Maar dat is geen reden om het niet te doen. Het vergt wel een continue inspanning om de bekostiging voor te blijven.

Verschillende subsidiebudgetten en het Dorpenfonds

Of hier een besparing is te realiseren, wordt aarzelend weergegeven: “Op basis hiervan lijkt een besparing mogelijk”. De opstellers van de notitie zijn hier kennelijk niet van overtuigd.

Het is wellicht mogelijk om door bundeling van subsidies overlappingsen en inefficiënties te voorkomen. Dat daarbij niet eerste plaats wordt gevraagd “wat gaat u er voor doen”, maar “wat is de bijdrage aan het bereiken van de doelen van het beleidsplan” is terecht.

De Adviesraad is er geen voorstander van om het Dorpenfonds in deze samenvoeging te betrekken. Het Dorpenfonds heeft een specifieke functie in het uitvoeren van het dorpenbeleid en dat valt weg als het in de grote stroom opgaat.

Afsluitende opmerkingen

De voorstellen lijken nog wel heel erg “hoog-over” uitgewerkt. Een nadere uitwerking is in veel gevallen nog nodig om echt een oordeel te hebben. Ons advies moet daarom meer gelezen worden als “ga dit maar verder uitwerken” dan als “doe het maar”.

Bij een aantal maatregelen is de vraag opgeworpen of invoering alleen voor nieuwe aanvragen moet plaatsvinden of ook bij nieuwe beschikkingen voor lopende situaties. Dat zal per maatregel moeten worden bekeken. Invoering van de normering KPMG zou bij voorbeeld ook bij nieuwe beschikkingen voor lopende situaties kunnen gelden, omdat het hier gaat om een gedegen onderbouwing.

Tot slot

Wij zijn graag bereid deze brief nader toe te lichten.

Hoogachtend,
namens de Adviesraad Sociaal Domein Wijdmeren.

w.g. M.J. Vredenduin